

ผลของการใช้คู่มือการปฏิบัติตนที่มีต่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

นางสาว นิตยา วรชากรียนนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-550-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016916

117428802

EFFECTS OF USING THE SELF-PRACTICE HANDBOOK ON KNOWLEDGE,
ATTITUDE AND SELF CARE BEHAVIORS OF THE PATIENTS
WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE

Miss Nitaya Vorachacreyanan

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-550-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้คู่มือการปฏิบัติตนที่มีต่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรม
การดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง

โดย

นางสาว นิตยา วรชาครียนันท์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

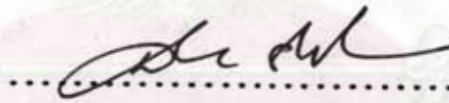
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

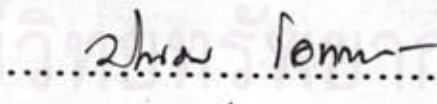
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

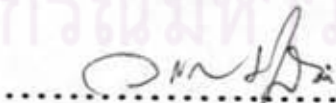
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสิทธิ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา ปุณฺณโชติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นิตยา วรชาครีย์นันท์ : ผลของการใช้คู่มือการปฏิบัติตนที่มีต่อความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (EFFECTS OF USING THE SELF-PRACTICE HANDBOOK ON KNOWLEDGE, ATTITUDE AND SELF CARE BEHAVIORS OF PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.ประนอม โททกานนท์, 197 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้คู่มือการปฏิบัติตนที่มีต่อความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ทว่าการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของผู้ป่วยก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้คู่มือการปฏิบัติตน

คู่มือการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมการปฏิบัติตนของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ยึดหลักการสร้างหนังสือคู่มือและหลักการที่จะพัฒนาความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปตรวจสอบประสิทธิภาพของคู่มือการปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐาน 85/85 พบว่ามีประสิทธิภาพ 85/90.06

ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้คู่มือการปฏิบัติตนผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพิ่มขึ้น มีเจตคติต่อการดูแลตนเองดีขึ้น มีพฤติกรรมการหายใจโดยใช้กลัมนั้นหน้าห้องและกะบังลม และการไอเอาเสมหะออกอย่างถูกวิธีดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

แสดงว่าคู่มือการปฏิบัติตนสำหรับผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เป็นคู่มือที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้ผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตน มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลตนเองและสามารถหายใจโดยใช้กลัมนั้นหน้าห้องและกะบังลม ไอเอาเสมหะออกอย่างถูกวิธี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

สาขาวิชา กววมรภัทรกววมรรษาวาล

ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต นิตยา วรชาครีย์นันท์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Prasanorn Tom

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

NITAYA VORACHACREYANAN : EFFECTS OF USING THE SELF-PRACTICE HANDBOOK ON KNOWLEDGE, ATTITUDE AND SELF CARE BEHAVIORS OF THE PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE. THESIS ADVISOR : ASSO PROF. PRANOM OTHAGANONT, Ed.D. 197 PP.

The Purposes of this research was to study the effects of using self-practice handbook of the patients with chronic obstructive pulmonary disease.

The self-practice handbook for the patients with chronic obstructive pulmonary disease was developed by the reseacher and reviewed by experts for their content validity, also was searched for the effectiveness of self-practice handbook based upon 85/85 standard, the result was 85/90.06.

The finding was as following :

There was a significant difference at the .01 level between the score of self care knowledge, attitude towards self care, the abdominal-diaphragmatic breathing and effective cough behaviors before and after self learning by using self-practice handbook. The score of knowledge, attitude and self-care behaviors obtained from posttest were higher than pretest. Therefore, the self-practice handbook can be used to improve knowledge, attitude and self-care behaviors of the patients with chronic obstructive pulmonary disease.

ภาควิชา.....พยาบาลศึกษา.....
สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา.....2531.....

ลายมือชื่อนิติศ.....วิเศษ วรวิเศษพงษ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....Pranom Othaganont.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือของ รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม โอทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิด และที่สำคัญคือ กำลังใจที่อบอุ่น ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา บูรณโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านสถิติ ที่ได้ให้คำแนะนำในการใช้สถิติอย่างต่อเนื่อง ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่เริ่มดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ ธาดา ชำคร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโรคทรวงอก ที่อนุญาตให้ทำการวิจัยในครั้งนี้ อาจารย์ ประคอง วรุตคมางกูร หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ตลอดจนหัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาลทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณเป็นพิเศษแก่ น.พ. ยุคล โรจนกิจ และ น.พ. มนต์ วงศ์เสงี่ยม ที่ได้ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนได้ช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยความราบรื่นและขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับผู้ช่วยสังเกตทั้ง 5 ท่าน คือ คุณ เขาวรัตน์ วนเวฬุสิต คุณ นิตยา คัชชานนท์ คุณ ไพเราะ แสนสุรัตน์ คุณ เฟลินสุช นิลโต และคุณ เสาวลักษณ์ ทองแท้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

อนึ่ง ผู้วิจัยขอระลึกถึง น.พ. โรนาล โบรดี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมิชชั่น และอาจารย์ จงกลณี เจริญไทยทวี หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ที่เป็นผู้สนับสนุนให้ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และเปิดโอกาสให้ลาศึกษาต่ออย่างเต็มที่ ทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบรำลึกถึงพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกคน ที่ได้ให้ความรัก ความเป็นห่วงผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาพยาบาลศึกษาทุกท่าน เพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ ซึ่งไม่สามารถจะกล่าวชื่อนามได้หมด ที่ได้สนับสนุนให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ด
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ปัญหาของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเอง	10
การเรียนรู้	16
การสอนผู้ใหญ่	21
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง	25
การไชยา	34
การทำให้อาการทางเดินหายใจสะดวก	38
การป้องกันมิให้เกิดความรุนแรงของโรค	42
การดำรงชีวิตประจำวัน	44
การวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	59
	ประชากรและตัวอย่างประชากร	59
	การดำเนินการวิจัย	60
	การวิเคราะห์ข้อมูล	77
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5	สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล	84
	สรุปผลการวิจัย	89
	อภิปรายผลการวิจัย	90
	ข้อเสนอแนะ	96
	บรรณานุกรม	98
	ภาคผนวก	109
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	110
	ภาคผนวก ข. ความคิดเห็นของผู้ป่วยที่มีต่อคู่มือการปฏิบัติตน	112
	ภาคผนวก ค. การวิเคราะห์คะแนนความรู้ เจตคติและพฤติกรรม	121
	ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	137
	ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปจำนวนข้อและคะแนน ที่ผู้ปวยได้รับในชั้นหาประสิทธิภาพของคู่มือการปฏิบัติตน	66
2	จำนวนและร้อยละของตัวอย่างประชากร จำแนกตามสถานภาพ.....	80
3	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการปฏิบัติตน.....	81
4	ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนความรู้ คะแนนเจตคติ และคะแนนพฤติกรรมของผู้ป่วยก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้คู่มือการปฏิบัติตน	83
5	ดัชนีอำนาจจำแนก (V_i) และดัชนีความยากง่าย (D_i) สัดส่วนของคนที่ตอบถูก (p) และสัดส่วนของคนที่ตอบผิด (q) ของแบบวัดความรู้ เป็นรายข้อ	123
6	คะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของผู้ป่วยจำนวน 20 ราย ที่นำมาหาค่าความเที่ยง	124
7	ดัชนีอำนาจจำแนก	126
8	คะแนนเจตคติต่อการดูแลตนเองของผู้ป่วยจำนวน 20 ราย เฉพาะข้อรายการที่นำไปหาค่าความเที่ยง	127
9	คะแนนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง	131
10	คะแนนเจตคติต่อการดูแลตนเองก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง	133
11	คะแนนพฤติกรรมการหายใจโดยใช้กลามเนื้อหน้าท้องและกะบังลม การโอเอาเสมหะออกอย่างถูกวิธี ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง	135